

Quickscan

In het kader van de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening

Plangebied: Haarrijnseplas, Utrecht

Opsteller(s) [REDACTED]

Quickscan

In het kader van de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening

Ondertitel	Plangebied: Haarrijnseplas, Utrecht
Opsteller(s)	[REDACTED]
Datum	10-07-2020
Versienummer	03
Rapportkenmerk	ER20200420v03
Aantal pagina's	40
Opdrachtgever	Gemeente Utrecht
Contactpersoon	[REDACTED]
Collegiale toets	[REDACTED]
Wijze van citeren	[REDACTED] 020. Quickscan. In het kader van de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Plangebied: Haarrijnseplas, Utrecht. Rapportkenmerk: ER20200420v03. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2020

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doel.....	5
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Toelichting onderzoekskader.....	7
2.1 Wet natuurbescherming.....	7
2.2 Omgevingsverordening.....	8
3 Omschrijving plangebied.....	11
3.1 Algemeen.....	11
3.2 Beschrijving.....	12
3.3 Voorgenomen ontwikkelingen.....	13
3.4 Planning.....	13
4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden.....	15
4.1 Wet natuurbescherming.....	15
4.2 Omgevingsverordening.....	16
5 Beschermde houtopstanden.....	21
6 Onderzoeksresultaten beschermde soorten.....	23
6.1 Algemeen.....	23
6.2 Soorten Vogelrichtlijn.....	24
6.3 Soorten Habitatrichtlijn.....	27
6.4 Nationaal beschermde soorten.....	29
7 Conclusies en aanbevelingen.....	33
7.1 Beschermde gebieden.....	33
7.2 Houtopstanden.....	33
7.3 Beschermde soorten.....	34
8 Geraadpleegde bronnen.....	37
8.1 Literatuur.....	37
8.2 Internet.....	37
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied.....	39

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In opdracht van Gemeente Utrecht heeft Ecoresult B.V. een quickscan uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Haarrijnseplas, Utrecht. De aanleiding hiervoor betreft de aanleg van eilanden met zonnepanelen en een visdieveneiland op de oostelijke Haarrijnseplas te Utrecht. (zie verder Hoofdstuk 3.3). Deze voorgenomen ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden en op natuurparels en soorten van de Utrechtse lijst. Wet- en regelgeving voor flora, fauna en natuurgebieden kan hierdoor worden overtreden. Deze quickscan zoomt in op de (mogelijke) effecten door de activiteiten en op welke wijze gehandeld kan worden.

1.2 *Doel*

Door middel van een oriënterend bronnen- en veldonderzoek zal worden onderzocht of de voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot:

- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige soorten flora en fauna. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en effecten op soorten van de Utrechtse lijst.
- Een (significant) negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Of negatief effect op anderzijds beschermde natuurgebieden op provinciaal niveau (o.a. bijzondere provinciale natuurgebieden, bijzondere provinciale landschappen, belangrijke weidevogel gebieden) en overige gebieden en soorten, zoals natuurparels en soorten van de Utrechtse lijst. In het kader van de Omgevingsverordening.

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage wordt allereerst het kader beschreven waar aan getoetst wordt. Vervolgens wordt het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna worden per beschermingsregime de

voor het plangebied relevante beschermde gebieden en wettelijke en beleidsmatig beschermde soorten beschreven en beoordeelt. In de conclusie worden de resultaten van dit oriënterend onderzoek samen gevat en wordt (indien van toepassing) geadviseerd welk aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Afgesloten wordt met een bronvermelding en een fotobijlage van het oriënterend veldbezoek.

2 Toelichting onderzoekskader

2.1 *Wet natuurbescherming*

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Deze nieuwe wet is een vervanging en samenbundeling van drie voorgaande wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet¹. Tevens heeft er een decentralisatie van het bevoegd gezag plaatsgevonden; per 1 januari 2017 zijn de provincies verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Wnb is op te delen in grofweg drie delen:

2.1.1 Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde dier- en plantsoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Invloeden (ook van buitenaf) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

2.1.2 Bescherming van soorten

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”). Als bevoegd gezag heeft iedere afzonderlijke provincie (een aantal) algemene soorten uit deze derde categorie vrijgesteld van ontheffingsplicht. Wel geldt altijd voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs verwacht van men kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen².

1 www.rvo.nl

2 Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 1: Soortenbescherming en verbodsbepalingen volgens de Wnb

2.1.3 Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft een voortzetting van de Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod.

2.2 Omgevingsverordening

In de Omgevingsverordening is het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vastgelegd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een netwerk van groene gebieden, voorheen bekend als de Ecologische

Hoofdstructuur (EHS). Het NNN wordt beschermd via het planologisch kader. Het NNN is verankerd in de bestemmingsplannen waarin de regels uit de Omgevingsverordening zijn verwerkt. Het ruimtelijke beleid voor het NNN kent het “nee, tenzij” principe en is gericht op ‘behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken’ van het NNN.

Naast het NNN kan de provincie planologische bescherming aan gebieden toekennen door hen aan te wijzen als “bijzondere provinciale natuurgebieden” of “bijzondere provinciale landschappen” en “natuurparels”. Hierbij is bijvoorbeeld te denken aan de bescherming van Belangrijke weidevogelgebieden. Het NNN kent geen uniform beschermingsregime. Iedere provincie kan een eigen invulling geven aan bijvoorbeeld compensatie. Het beschermingsregime van overige beschermde op provinciaal niveau gebieden kan sterk verschillen tussen provincies.

3 Omschrijving plangebied

3.1 *Algemeen*

De Haarrijnseplas is een plassengebied in de gemeente Utrecht. Centraal in het gebied bevinden zich twee naastgelegen plassen die een totaaloppervlakte hebben van ruwweg 90 hectare. De plassen zijn in het begin van de 21e eeuw ontstaan langs de snelweg A2 bij de Vinex-wijk Leidsche Rijn. 13 miljoen m³ zand is op deze locatie gewonnen, een groot deel daarvan is gebruikt om deze wijk op te kunnen hogen. De plassen zijn diep (tientallen meters) met brede, ondiepe (minder dan 50 cm waterkolom in de eerste meters) oeverzones. In de plassen is tijdens twee veldbezoeken met een boot geen drijvende of ondergedoken watervegetatie waargenomen, maar op luchtfoto's is vegetatie aanwezig nabij de oeverwaluwand. De oevers zelf zijn laag en vlak met vegetatie van overwegend riet en wilg. Alleen aan de westzijde zijn de oevers steil en met beton verstevigd. Hier is tevens een kunstmatige oeverwaluwand aanwezig, die inmiddels bezet is door deze vogels. De westelijke plas is een natuurplas en de oostelijke plas is in gebruik voor recreatie. Naast recreatie en natuur hebben de meren een functie in het waterbeheer. De Haarrijnseplas wordt doorsneden door de Maarssenseweg waarbij een waterverbinding is tussen beide meren (bron: wikipedia en eigen waarneming). Voor de aanleg van een eiland met zonnepanelen wordt de oostelijke recreatieplas gebruikt, zodoende wordt in dit rapport alleen de oostelijke plas besproken.

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (roze omlijnd) met de positie van het zonnepaneeleiland. Voor de regionale ligging, zie kaartinset rechtsboven. Kaartbron: PDOK.

3.2 Beschrijving

De oostelijke plas heeft een recreatiestrand, zandstrand, beachclub en zwemwater op de noordoever:

- De westelijke oever heeft een rietkraag langs de Maarsenseweg, die verharde oevers heeft met stortsteen.
- De zuidelijke oever loopt langs de Thematervelden, een gebied met bosschages en kruidenrijke velden en kent rietkragen en enkele zijsloten en een wandelpad.
- De oostelijke oever heeft een rietkraag en hier loopt het Lint, een recreatieve route in het Maximapark.
- De noordelijke oever bestaat uit een zandstrand, ligweide, beachclub.
- Open water beslaat het volledige plangebied. Het open water is tientallen meters diep, maar langs de oevers zijn ondiepe zones aanwezig.
- Verlichting is aanwezig in de vorm van straatverlichting langs de Maarssenseweg en het fietspad aan de noordoostoever.

Zie Bijlage 1 voor een algehele foto-impressie van het plangebied.

3.3 *Voorgenomen ontwikkelingen*

De gemeente Utrecht wil overgaan tot plaatsing van 5 hectare eilanden met zonnecellen in de Haarrijnseplas. Dit betreft ongeveer 10 tot 15% van het totale wateroppervlak van de oostelijke plas. Het zal om meerdere eilanden gaan en een eiland speciaal voor visdieven. Bovendien onderzoekt de gemeente mogelijkheden om zonnecellen op daken in de omgeving van de plas te plaatsen. De plaatsing van zonnecellen op de plas heeft voordelen qua ruimtebeslag en effectiviteit en past in het huidige energiebeleid, dat minder van fossiele brandstoffen gebruik wil maken. Drijvende zonnepanelen zijn een recente vorm van lokale, duurzame energieopwekking.

Het plaatsen van zonnepanelen op water kent een aantal voordelen:

- dubbel ruimtegebruik van waterberging en energie opwekken.
- hogere opbrengst van de zonnepanelen door verkoeling en lichtreflectie t.g.v. het water.
- door schaduwwerking zonnepanelen gaat er minder water verloren door verdamping.
- Een voordeel voor de natuur kan zijn, dat het lake-effect^{34 5} bij zonnepanelen op water niet optreedt.
- Een nadeel van een eiland met zonnepanelen op het water is het onderhoud; de locaties zijn minder gemakkelijk te bereiken en de kans bestaat dat vogels (met name meeuwen, ganzen en aalscholvers) de eilanden gaan gebruiken als rustplaats waardoor vervuiling van de zonnecellen door uitwerpselen toeneemt.

Een drijvend zonne-energie-systeem is opgebouwd uit zonnepanelen geplaatst op een drijvend onderlichaam. Dit drijvend onderlichaam kan gemaakt zijn van verschillende materialen zoals plastic of beton. Door middel van een kabel/ketting, dat door middel van ballast op de bodem van het water op zijn plaats wordt gehouden, is het drijvend zonne-energie-eiland verankerd.

3.4 *Planning*

De exacte planning van de voorgenomen ontwikkelingen is op dit moment nog niet bekend.

3 https://en.wikipedia.org/wiki/Lake_Effect

4 <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1523-1739.2010.01518.x>

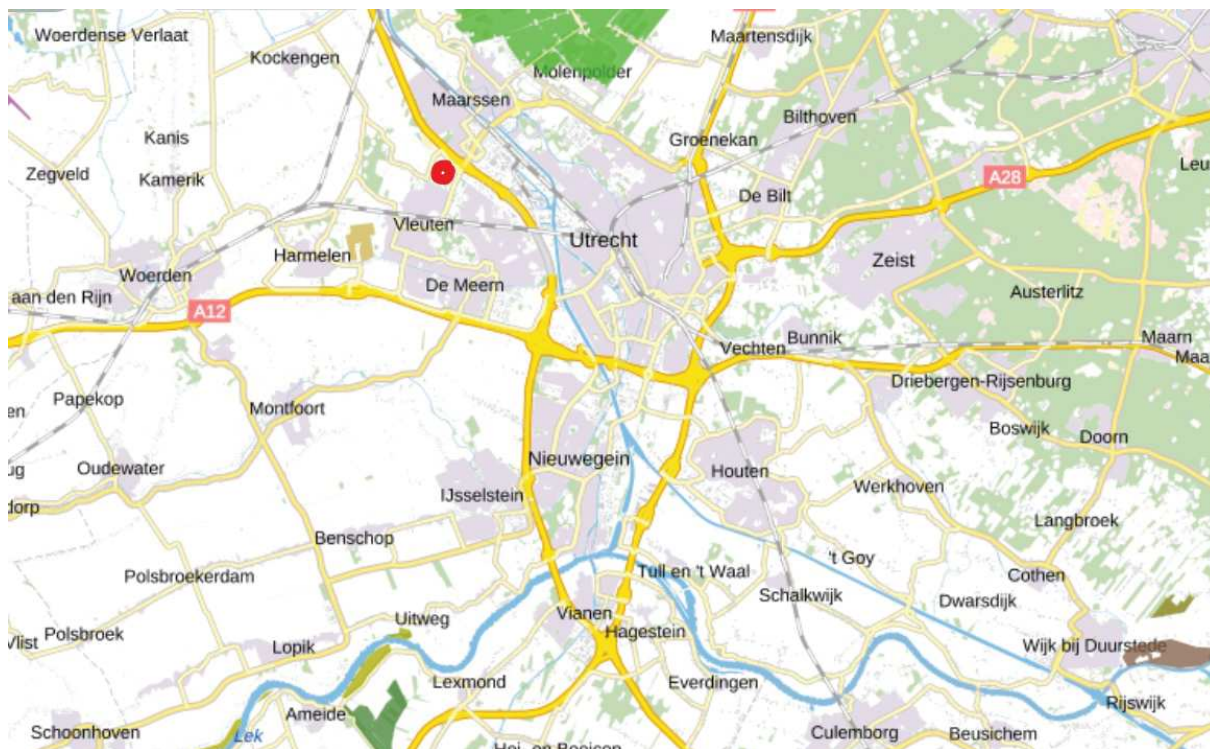
5 <https://esajournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1890/080129>

4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden

4.1 *Wet natuurbescherming*

4.1.1 **Natura 2000**

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden betreffen de Oostelijke vechtplassen op 5,3 kilometer afstand ten noordoosten van het plangebied, zie afbeelding 2. Invloeden (ook van buitenaf) mogen de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied niet in gevaar brengen. Significante negatieve effecten door stikstofemissie op nabijgelegen Natura2000 gebieden kunnen worden uitgesloten als gevolg van de aard van de werkzaamheden, waarbij de gebruiksfase zonder emissie is. Het nabij gelegen Natura2000-gebied Oostelijke vechtplassen heeft stikstofgevoelige habitattypen. Het plangebied valt buiten de 3 kilometer die rond stikstof gevoelige Natura2000 gebieden ligt. (zie interactieve kaarten Provincie Utrecht) Passend aanvullend onderzoek naar stikstofemissies is niet noodzakelijk. Negatieve effecten door andere factoren (geluid, trilling, oppervlakteverlies etc.) zijn niet van toepassing wegens de aard en afstand tot het Natura 2000-gebied. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming met betrekking tot gebiedsbescherming is niet nodig.

Afbeelding 2. Plangebied (rood) ten opzichte van Natura2000 gebieden (donkerbruin en donkergroen). Bron: <https://webkaart.provincie-utrecht.nl/>

4.2 Omgevingsverordening

4.2.1 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied is niet gelegen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dichtstbijzijnd onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland gebied ligt op een afstand van ruim 1,5 kilometer ten westen van het plangebied, dit betreft Haarzuilens (zie afbeelding 3). De provincie Utrecht kent geen toetsing van externe werking van Natuurnetwerk Nederland. Op basis van de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt derhalve op voorhand uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op de wezenlijke kenmerken en waarden van bovengenoemde gebieden. Aanvullend (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening wordt niet overtreden.

4.2.2 Groene Contour

Het plangebied is niet gelegen in de Groene Contour. De meest dichtstbijzijnde onderdelen van de Groene Contour liggen op een afstand van ruim 2,5 kilometer ten oosten (zie afbeelding 3) van het plangebied in Oud Zuilen. Gebieden die behoren tot de Groene contour betreffen (landbouw)gronden welke in de toekomst omgevormd zullen worden tot natuurgebied en opgenomen zullen worden in

de NNN. Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt op voorhand uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op de wezenlijke waarden en kenmerken van bovengenoemde gebieden. Aanvullend (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening wordt niet overtreden.

4.2.3 Natuurparels

Het plangebied is benoemd als natuurparel voor kokerjuffers in de Provincie Utrecht. De plas is belangrijk voor biodiversiteit. Het gaat om aquatische ongewervelde dieren die karakteristiek zijn voor diepe schone plassen. Als voorbeeld is in het supplement biodiversiteit genoemd de kokerjuffer *Hydroptila tineoides* (aandachtsoort). Die is in Utrecht weliswaar alleen bekend van de Maarsseveense Plas, maar staat symbool voor een hele groep van soorten. Het is dus een belangrijk biotoop voor ongewervelde aquatische soorten o.a. haften die karakteristiek zijn voor diepe schone plassen.

LEEFGEBIED	Natuurparel	Soortgroepen
3 Grote wateren	Vinkeveense Plassen	vogels, vissen
	Maarsseveense Plas	kokerjuffers

Icoonsoorten van de Provincie Utrecht voor grote wateren zijn verder:

3 Grote wateren	krooneend	kranswierwateren	
	kwabaal		rivierdonderpad
	<i>Hydroptila tineoides</i>	grote heldere wateren	

Geen van de bovengenoemde soorten is waargenomen op de Haarrijnseplas. Maatregelen voor incoonsoorten in Natuurparels grote wateren inde Provincie Utrecht betreffen:

- Voor een deel van de soorten is helder en diep water essentieel waardoor naast het voorkomen van eutrofiëring ook het behoud van de diepte noodzakelijk is. Dat geldt dus ook voor diepe zandwinputten.
 - In stand houden van waterkwaliteit, indien relevant de aanvoer van kwelwater.
 - Behoud van een gevarieerde oever, afwisselend steile en holle oevers en oevers die vlak verlopen.
- Aan deze maatregelen wordt voldaan, waardoor valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied.

Overige iconsoorten die zijn waargenomen in de omgeving van de Haarrijnse plas betreffen kleine karekiet, blauwborst, tjiftjaf, merel, veldlathyrus, rietorchis, kleine modderkruiper, bittervoorn, rivierdonderpad, grote kattenstaart. Het merendeel van de iconsoorten is onderzocht in 2018 door

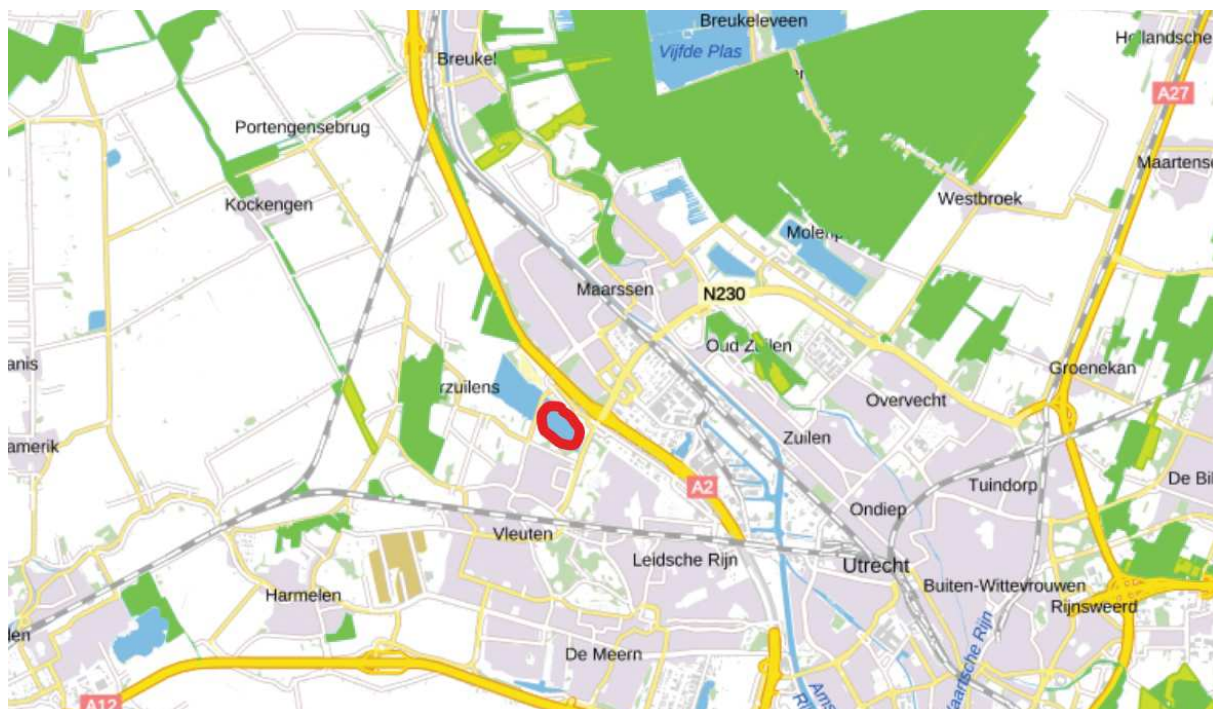
Ecoresult B.V.⁶. Geen van deze soorten heeft verblijfplaatsen, of essentieel leefgebied in de oostelijke plas. Uitzondering hierop is de kleine modderkruiper, die we hebben vastgesteld in de Haarrijnseplas. Negatief effect op de kleine modderkruiper van het plaatsen van eilanden met zonnecellen is uitgesloten; Het betreft 10% verlies van areaal van de totale plas (als er überhaupt sprake is van verlies van leefgebied), wat betekent dat 90% geschikt blijft. Dit is voldoende om de lokale populatie in stand te houden. Daarnaast is voor deze soort ondiep water van belang en niet het tientallen meters diepe water waar de eilanden geplaatst worden.

4.2.4 Weidevogelkerngebied

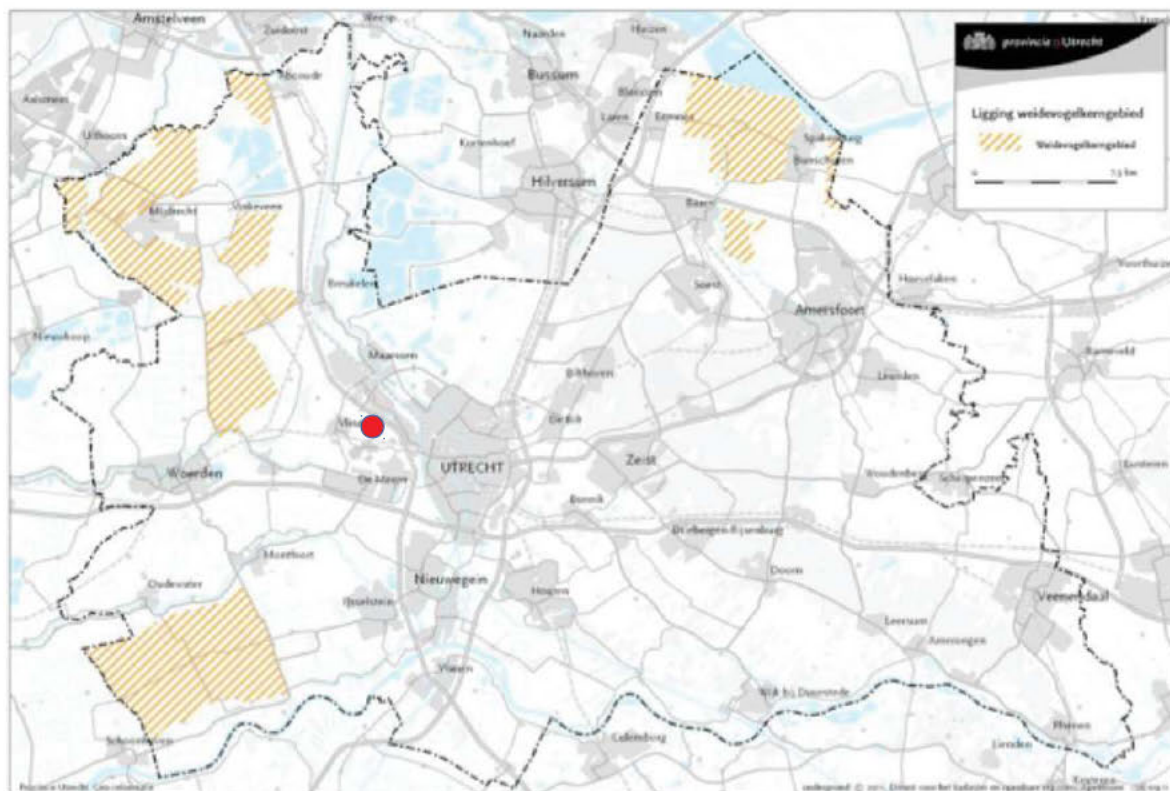
Het plangebied is niet gelegen in een Weidevogelkerngebied⁷. De dichtstbijzijnde Weidevogelkerngebied ligt op meer dan 5,0 km afstand ten noordwesten van het plangebied en betreft Polder Teckop, Kockengen en Portengen, zie afbeelding 4. Op basis van de afstand van de Weidevogelkerngebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied. Aanvullend (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening wordt niet overtreden.

⁶ [REDACTED] 2018.

⁷ https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/NL.IMRO.9926.SVNatuur2016-VA01?s=SAGsXDZ2AV7aikfER0EdcZ_AAAAYQwAc

Afbeelding 3: Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (knaalgroen) en Groene Contour. (geelgroen) Bron: <https://webkaart.provincie-utrecht.nl/>

Afbeelding 4: Globale ligging van Utrechtse Weidevogelgebieden tov plangebied (rode stip).

5 Beschermde houtopstanden

Bomen ontbreken in het plangebied (open water) en er zijn geen werkzaamheden gepland waarbij houtopstanden groter dan 10 are of 20 bomen in een rij verwijderd worden. In dit geval wordt de Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden niet overtreden.

6 Onderzoeksresultaten beschermde soorten

6.1 *Algemeen*

Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 15-04-2020 door [REDACTED] ecologisch deskundige⁸ bij Ecoresult B.V. Het complete plangebied is – daar waar nodig – met hulp van een verrekijker onderzocht.

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is geraadpleegd om een indruk te krijgen over de aanwezigheid van beschermde soorten rondom het plangebied. De tabellen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op waarnemingen uit de NDFF-database van de afgelopen 5 jaar in het weergegeven grid (zie Afbeelding 5). Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties en aan- of afwezigheid van de beschermde soorten te maken.

Voorliggende quickscan heeft een geldigheid van maximaal 3 jaar na uitvoering van het onderzoek.

Dit hoofdstuk spitst zich toe op de locatie van de zonnepanelen en niet op de omgeving, zoals die is onderzocht in het aanvullend onderzoek door Ecoresult B.V.⁹

⁸ Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar <https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true>

⁹ [REDACTED] 2019. Aanvullend onderzoek. Ten behoeve van bestemmingsplan. Plangebied: Haarrijn, Utrecht. Kenmerk ER20181112v03. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Afbeelding 5: Grid waarbinnen NDFF-waarnemingen zijn gezocht. Bron: NDFF, geraadpleegd 15-04-2020

6.2 Soorten Vogelrichtlijn

6.2.1 Bronnenonderzoek

6.2.1.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Soort	Soortgroep
Boomvalk	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Buizerd	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Gierzwaluw	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Grote gele kwikstaart	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Havik	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Huismus	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Kerkuil	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Ooievaar	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Ransuil	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Roek	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Slechtvalk	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Sperwer	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Steenuil	Vogels met jaarrond beschermdde nesten
Wespendief	Vogels met jaarrond beschermdde nesten

Tabel 2: Vogels met jaarrond beschermdde nesten tot een afstand van 5 km tot het plangebied. Bron: NDFF, geraadpleegd op 15-04-2020

6.2.2 Verkennend veldonderzoek

6.2.2.1 *Vogels met jaarrond beschermdde nesten*

Het open water en de oevers in het plangebied zijn ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermdde nesten in gebouwen en bomen. Geschikte gebouwen en bomen ontbreken op de plas.

De beachclub als enige bebouwing buiten het plangebied, is niet geschikt voor deze vogels en de bomen om de plas zijn relatief klein en jong. Nestplaatsen van gierzwaluw en huismus zijn aanwezig langs de Thematerweg, ten zuidwesten buiten het plangebied. Hier bevindt zich ook een broedplaats van de steenuil. Tevens is er geen essentieel functioneel leefgebied van soorten met jaarrond beschermdde nesten, er bevinden zich geen soorten die op open water foerageren. Incidenteel gebruik is niet uit te sluiten, zoals foeragerende gierzwaluwen boven de plas.

6.2.2.2 *Vogels met niet- jaarrond beschermdde nesten (Categorie 5)*

Het plangebied is niet geschikt als voortplantingsplaats voor vogels met niet jaarrond beschermdde nesten (categorie 5 soorten), omdat het plangebied open water betreft.

In de relatief kleine, jonge bomen langs de Strandboulevard kunnen soorten als zwarte kraai en ekster

buiten het plangebied tot broeden komen. In de westelijke plas buiten het plangebied is een oeverwaluwkolonie aanwezig in een kunstwand in de zuidwestelijke hoek. En een ijsvogel heeft gebroed in de noordelijke oever [REDACTED]

6.2.2.3 *Algemene broedvogels*

Het plangebied is ongeschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogelsoorten.

Buiten het plangebied broeden in de oevers van de oostelijke Haarrijnseplas fuut, meerkoet, kleine karekiet, rietgors, rietzanger, knobbelzwaan en grauwe gan [REDACTED]

6.2.3 Effectbeoordeling en toetsing

6.2.3.1 *Vogels met jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is ongeschikt als voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaats van gebouw- en boombewonende vogels met jaarrond beschermde nesten en vormt geen essentiële functionele leefomgeving. Negatieve effecten zijn uitgesloten, de werkzaamheden en aanvoer van materialen worden uitgevoerd buiten de invloedssfeer van potentiële nestplaatsen aan de Thematerweg. Aanvullend onderzoek is niet nodig. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.3.2 *Vogels met niet-jaarrond beschermde nesten (Categorie 5)*

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen vogels met niet-jaarrond beschermde nesten. Buiten het plangebied kunnen soorten als zwarte kraai en ekster broeden. Negatieve effecten zijn echter uitgesloten, de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de invloedssfeer van potentiële nestplaatsen. Oeverwaluw en ijsvogel broeden in de westelijke plas, ruim buiten de invloedssfeer van de zonnepanelen.

6.2.3.3 *Algemene broedvogels*

Het plangebied is ongeschikt voor algemene broedvogels. De oevers buiten het plangebied zijn geschikt voor algemene broedvogels in de rietkragen, dit is mogelijk van belang bij plaatsing van het eiland en de aanvoer en afvoer van materialen.

- Tijdelijke schadelijke effecten op algemene broedvogels door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in

principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus).

- Indien niet kan worden voorkomen dat in het broedseizoen wordt gewerkt en aanvoer en afvoer van materialen langs broedgebied van vogels leidt, dient voorafgaand aan het werk een broedvogelcontrole te worden uitgevoerd door een deskundig ecooloog.
- Een aanvoeroute vanaf het recreatiestrand of vanaf de Maarssenseweg geeft de minste kans op broedende vogels, maar een inspectie blijft desalniettemin een aanbeveling indien binnen het broedseizoen gewerkt wordt.

6.3 Soorten Habitatrichtlijn

6.3.1 Bronnenonderzoek

Soort	Soortgroep
Baardvleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Brandts vleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Franjestaart	Zoogdieren – vleermuizen
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Laatvlieger	Zoogdieren – vleermuizen
Meervleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Rosse vleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Tweekleurige vleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Watervleermuis	Zoogdieren – vleermuizen
Bever	Zoogdieren
Vroedmeesterpad	Amfibieën
Heikikker	Amfibieën
Kamsalamander	Amfibieën
Poelkikker	Amfibieën
Rugstreeppad	Amfibieën
Rivierrombout	Libellen
Platte schijfhoren	Weekdieren

Tabel 3: Habitatrichtlijnsoorten tot een afstand van 5 km tot het plangebied. Bron: NDFF, geraadpleegd op 15-04-2020

6.3.2 Verkennend veldonderzoek

6.3.2.1 *Vleermuizen*

De Haarijnseplas is foerageergebied van gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen, rosse vleermuizen, meervleermuizen en watervleermuizen (). Gezien de aantallen is de Haarijnseplas essentieel foerageergebied voor de meervleermuis. De meervleermuis is echter alleen op de westelijke plas waargenomen. De oostelijke plas is daarmee niet-essentieel voor deze soort. De overige vleermuizen foerageren ook boven de plas, maar in (relatief) minder belangrijke aantallen. Hierbij zijn vooral de eerste meters langs de oevers van belang. Midden op de plas wordt nauwelijks gevoerageerd door vleermuizen.

Verblijfplaatsen zijn in en om de plas niet aangetroffen. Baard-, brandts, gewone grootoorvleermuizen, alsmede franjestaart en tweekleurige vleermuis zijn tijdens vleermuisonderzoek in 2018 niet waargenomen boven de Haarijnseplas.

6.3.2.2 *Grondgebonden zoogdieren*

De bever is in de omgeving waargenomen, maar nog niet op de Haarijnseplas zelf. Midden op de oostelijke plas is geen biotoop voor deze soort aanwezig; daar zijn geen mogelijkheden om te foerageren op wilgen of om een burcht te bouwen.

6.3.2.3 *Amfibieën*

Het plangebied is ongeschikt voor beschermde amfibieën waaronder heikikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad en vroedmeesterpad. Terrestrisch habitat is afwezig en de Haarijnse plas is te diep en te visrijk voor voortplanting van amfibieën. Tijdens onderzoek door Ecoresult B.V. zijn geen heikikkers of kamsalamanders vastgesteld in en om de Haarijnseplas (). Wel komen rugstreeppadden voor op de Thematervelden, wat niet ver (een paar 100 meter) van de planlocaties verwijderd is. Doordat het eiland met zonnepanelen minstens 50 meter van de oever boven diep water geplaatst wordt, is uitgesloten dat zich rugstreeppadden bevinden ter plaatse van het plangebied. De rugstreeppad heeft veel moeite om groot open water te passeren en brede vaarten, kanalen en plassen gelden als barrière voor deze soort (Cremer, 2009; kennisdocument)

6.3.2.4 *Overige Habitatrichtlijnsoorten*

Het plangebied is ongeschikt voor overige in de omgeving waargenomen Habitatrichtlijnsoorten als platte schijfhoren. Voor de platte schijfhoren ontbreken laagveensloten met een rijke submerse

vegetatie. De Haarrinseplas is een zandwinplas en te diep en te weinig begroeid voor deze soort. Overige Habitatrichtlijnsoorten worden naast het ontbreken van geschikt habitat ook op basis van landelijke verspreiding niet verwacht.

6.3.3 Effectbeoordeling en toetsing

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en als essentieel functioneel leefgebied voor Habitatrichtlijnsoorten. Negatieve effecten door de activiteiten zijn uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet nodig. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming t en aanzien van Habitatrichtlijnsoorten is niet nodig.

6.4 Nationaal beschermde soorten

6.4.1 Bronnenonderzoek NDFF

	Provinciale vrijstelling	Soort	Provinciale vrijstelling
Boommarter	Nee	Wezel	Nee
Bosmuis	Ja	Woelrat	Ja
Bunzing	Nee	Ringslang	Nee
Das	Nee	Alpenwatersalamander	Nee
Dwergmuis	Ja	Bastaardkikker	Ja
Dwergspitsmuis	Ja	Bruine kikker	Ja
Eekhoorn	Nee	Gewone pad	Ja
Egel	Ja	Kleine watersalamander	Ja
Haas	Ja	Meerkikker	Ja
Huisspitsmuis	Ja	Grote modderkruiper	Nee
Konijn	Ja	Grote vos	Nee
Ree	Ja	Grote weerschijnvlinder	Nee
Rosse woelmuis	Ja	Blaasvaren	Nee
Steenmarter	Nee	Knolspirea	Nee
Veldmuis	Ja	Stijve wolfsmelk	Nee
Vos	Ja	Wilde ridderspoor	Nee

*Tabel 4: Nationaal beschermde soorten tot een afstand van 5 km tot het plangebied.
Bron: NDFF, geraadpleegd op 15-04-2020*

6.4.2 Verkennend veldonderzoek

6.4.2.1 *Grondgebonden zoogdieren*

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van niet-vrijgestelde Nationaal beschermde soorten. Geschikt habitat voor vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied is niet aanwezig. Nogmaals, het gaat om diep, groot, open water. Gebruik op de oevers buiten het plangebied door marterachtigen (wezel vastgesteld op tijdelijke natuur) is niet uit te sluiten, van een essentiële functie is echter geen sprake. Geschikte structuren voor vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken op locaties waar materialen te water gelaten kunnen worden, zoals vanaf het recreatiestrand of de Maarssenseweg. Waterspitsmuis is niet vastgesteld tijdens muizenonderzoek op de tijdelijke natuur (2018).

Het plangebied is ook niet geschikt voor grondgebonden zoogdiersoorten waar een provinciale vrijstelling voor geldt (diverse algemene (spits)muissoorten en egel), aangezien het groot open water betreft.

6.4.2.2 *Amfibieën, reptielen en vissen*

Het plangebied is ongeschikt voor alpenwatersalamander. Het plangebied betreft groot open water, wat ongeschikt is voor de soort. Voor ringslang en grote modderkruiper ontbreken laagveensloten met een rijke submerse en oevertvegetatie. Dit type habitat is ook grenzend aan de locatie van het geplande eiland met zonnepanelen niet aanwezig. Het gaat om diep, groot, open water, waar zelfs algemene, vrijgestelde amfibieën niet verwacht worden.

6.4.2.3 *Dagvlinders*

Waarnemingen van grote vos in Nederland hebben vrijwel uitsluitend betrekking op zwervende dieren. Grote weerschijnvlinder is een soort van vochtige bossen met aanwezigheid van wilg, dit type habitat is in het plangebied afwezig waardoor aanwezigheid kan worden uitgesloten.

6.4.2.4 *Vaatplanten*

Binnen het plangebied is geen sprake van natuurvriendelijke slootkanten, geen hoogveen, heide, natuurlijke akkers of voedselarme onverstoorde bodem. Oude bebouwing of muren welke kunnen fungeren als groeiplaats voor beschermde muurplanten zijn geheel afwezig in het plangebied. Hierdoor zijn soorten als blaasvaren, knolspirea en stijve wolfsmelk en wilde ridderspoor uit te sluiten.

6.4.3 Effectbeoordeling en toetsing

Het plangebied is niet geschikt voor Nationaal beschermde soorten met of zonder een provinciale vrijstelling. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Bij de aanvoer en afvoer van materialen kan een deel van de oever buiten het plangebied onder de werkzaamheden vallen. Hiervoor zijn goed toegankelijke, vlakke oevers zonder vegetatie het meest geschikt, bijvoorbeeld het recreatiestrand of aan de Maarsenseweg. Dergelijke plaatsen zijn tevens het minst geschikt voor diersoorten en planten, zodat tijdelijke negatieve effecten op (niet-) vrijgestelde soorten daar redelijkerwijze zijn uit te sluiten.

6.4.4 Zorgplicht

Voor overige soorten geldt te allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Vissen zijn gevoelig voor trilling en geluid. Voor de aanleg van het eiland met zonnepanelen hoeft niet geheid te worden of palen getrild, zodat een negatief effect op vissen is uitgesloten. Op de Utrechtslijst staan de beschermde vissoorten bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierdonderpad en grote modderkruiper (nationaal beschermd) vermeld. Van deze Utrechtse soortenlijst is de kleine modderkruiper wel aanwezig in de oostelijke Haarrijnseplas. Negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten omdat 90% van de plas ongewijzigd blijft en de soort voorkomt in de ondiepe delen van de plas en niet in het diepe water waar de eilanden komen te liggen.

Voor de kokerjuffers in de Natuurparel grote wateren Haarrijnse plas wordt aanvullend onderzoek aanbevolen. De plas is aangewezen voor *Hydroptila tineoides* zonder dat bekend is of deze soort daar daadwerkelijk voorkomt.

7 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Gemeente Utrecht heeft Ecoresult B.V. een quickscan uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Haarrijnseplas, Utrecht. De aanleiding hiervoor betreft de aanleg van eilanden met zonnepanelen en een eiland voor broedvogels (visdieven) op de oostelijke Haarrijnseplas te Utrecht. (zie verder Hoofdstuk 3.3). Deze voorgenomen ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden. Wet- en regelgeving voor flora, fauna en natuurgebieden kan hierdoor worden overtreden. Deze quickscan zoomt in op de (mogelijke) effecten door de activiteiten en op welke wijze gehandeld kan worden.

7.1 *Beschermde gebieden*

7.1.1 **Wet natuurbescherming**

Significante negatieve effecten van stikstofemissie of andere verstoringsvormen op nabijgelegen Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten als gevolg van de aard van de werkzaamheden. Passend aanvullend onderzoek niet noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming met betrekking tot gebiedsbescherming is niet nodig.

7.1.2 **Omgevingsverordening**

Op basis van de afstand tot het plangebied en de aard van de werkzaamheden valt op voorhand uit te sluiten dat de activiteiten negatieve effecten hebben op het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Groene Contour en Weidevogelkerngebieden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

7.2 *Houtopstanden*

In het plangebied zijn geen bomen aanwezig en geen werkzaamheden gepland waarbij houtopstanden groter dan 10 are of 20 bomen in een rij verwijderd worden buiten de bebouwde kom. In dit geval wordt de Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden niet overtreden.

7.3 *Beschermde soorten*

7.3.1 Soorten Vogelrichtlijn

7.3.1.1 *Jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is ongeschikt als voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaats van vogels met jaarrond beschermde nesten. Het plangebied maakt tevens geen deel uit van essentieel functioneel leefgebied. Aanvullend (veld)onderzoek is niet nodig. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is in dit geval niet nodig.

7.3.1.2 *Algemene vogels en niet jaarrond beschermde nesten*

Binnen het plangebied is geen geschikt broedbiotoop aanwezig en wordt geen negatief effect op broedende vogels verwacht. Bij de aanvoer en afvoer van materialen kan eventueel wel verstoring optreden. De omgeving van het plangebied is geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogelsoorten (fuut, meerkoet) en vogelsoorten waarvan de nesten (in dezen) niet jaarrond beschermd zijn, zoals zwarte kraai en ekster. In gebruik zijnde nesten mogen in principe nooit worden verstoord. Door buiten het broedseizoen (grofweg 1 maart – 15 augustus) te werken zijn schadelijke effecten op nesten van algemene vogels te voorkomen. Indien niet kan worden voorkomen dat in het broedseizoen wordt gewerkt en aanvoer en afvoer van materialen langs broedgebied van vogels leidt, dient voorafgaand aan het werk een broedvogelcontrole te worden uitgevoerd. De meest geschikte locaties voor aanvoer van materialen betreffen het recreatiestrand en de Maarssenseweg, waar nauwelijks geschikte broedplaatsen voor vogels aanwezig zijn.

7.3.2 Soorten Habitatrichtlijn

Aanwezigheid van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen en essentieel functioneel leefgebied van Habitatrichtlijnsoorten zijn in het plangebied uitgesloten. Aanvullend (veld)onderzoek is niet nodig. De activiteiten kunnen worden uitgevoerd. Het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

7.3.3 Nationaal beschermde soorten

Het plangebied is niet geschikt voor Nationaal beschermde soorten met en zonder een provinciale vrijstelling. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten zoveel mogelijk dient te worden

voorkomen.

7.3.4 Icoonsoorten Natuurparels

Geen van de iconsoorten voor grote wateren is waargenomen op de Haarrijnseplas. Van de totale Utrechtse soortenlijst is de kleine modderkruiper wel aanwezig in de oostelijke Haarrijnseplas.

Negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten omdat 90% van de plas ongewijzigd blijft en de soort voorkomt in de ondiepe delen van de plas en niet in het diepe water waar de eilanden komen te liggen.

Maatregelen voor iconsoorten in Natuurparels grote wateren in de Provincie Utrecht betreffen:

- Voor een deel van de soorten is helder en diep water essentieel waardoor naast het voorkomen van eutrofiëring ook het behoud van de diepte noodzakelijk is. Dat geldt dus ook voor diepe zandwinputten.
- In stand houden van waterkwaliteit, indien relevant de aanvoer van kwelwater.
- Behoud van een gevarieerde oever, afwisselend steile en holle oevers en oevers die vlak verlopen.

Aan deze maatregelen wordt voldaan, waardoor valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied.

Voor de kokerjuffers in de Natuurparel grote wateren Haarrijnse plas wordt aanvullend onderzoek aanbevolen. De plas is aangewezen voor *Hydrotilla tineoides* zonder dat bekend is of deze soort daar daadwerkelijk voorkomt.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 *Literatuur*

018. Aanvullend onderzoek. Ten behoeve van bestemmingsplan. Plangebied: Haarrijn, Utrecht. Kenmerk ER20181112v02. Ecoresult B.V., Dordrecht.

r, 2020. Advies plaatsing zonnecellen Haarrijnse plas, Utrecht. Rapportkenmerk ER20180924v06. Ecoresult B.V., Dordrecht.

8.2 *Internet*

Beschermde gebieden

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

<https://www.provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/geo/nnn/>

Kadastrale Kaarten

<https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html>

Kennisdocumenten soorten

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Nationale Databank Flora en Fauna

<http://app.quickscanhulp.nl/>

Natuurwetgeving

www.rvo.nl

PDOK – Publieke Dienstverlening op de Kaart

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Omgevingsverordening

<https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/provinciale-0/>

Vleermuisprotocol 2017

<http://ecoresult.nl/algemeen/vleermuisprotocol-2017/>

Weidevogelkerngebieden

[https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/NL.IMRO.9926.SVNatuur2016-VA01?
s=SAGsXDZ2AV7aikfER0EdcZ_AAAAYQwAc](https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/NL.IMRO.9926.SVNatuur2016-VA01?s=SAGsXDZ2AV7aikfER0EdcZ_AAAAYQwAc)

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

De oostelijke Haarrijnse plas vanaf het recreatiestrand met op de achtergrond de Thematervelde [REDACTED] / Ecoresult B.V.

De oostelijke Haarrijnse plas vanaf de Maarssenseweg met op de achtergrond de skyline van Utrecht Foto [REDACTED] Ecoresult B.V.

De oostelijke Haarrijnse plas vanaf het recreatiestrand met op de achtergrond de Maarssenseweg. Foto [REDACTED] Ecoresult B.V.